

Тема уроку: Вплив філософії насолоди і краси на духовний світ людини

Мета: розкрити вплив філософії насолоди і краси на духовний світ людини; спонукати до роздумів про моральну відповідальність людини за свої вчинки, думки і їх наслідки; сприяти вихованню моральних якостей особистості.

Обладнання: мультимедійна презентація, учнівські *малюнки* до твору «Портрет Доріана Грея», роман О.Уайльда «Портрет Доріана Грея».

Тип уроку: урок-суд.

Епіграф:

*Яка користь людині, коли придбає весь світ,
а себе самого занепасть!*

Новий Заповіт

ХІД УРОКУ

Слово вчителя:

На могилі О. Уайльда викарбовані слова:

«О нем отверженные плачут,

А скорбь их - навсегда».

У О. Уайльда було все – прекрасна сім'я: батько – офтальмолог, відомий лікар на всю Європу;

мати – літераторка; вродлива, ніжна, любляча жінка; красуня дружина, двоє синів; слава, популярність.

А коли 18 травня 1897 року він вийшов на свободу із воріт каторжної тюрми - він втратив усе: дружина його пішла з дому, змінила прізвище і виїхала із синами в провінцію; мати померла з горя і він не міг навіть побувати в неї на могилі – дублінці закидали його б камінням.

Вищий світ об'явив його ізгоем і навіть згадувати його ім'я вважалось дурним тоном. Торговці відмовлялись продавати його книги, а директори театрів - ставити його п'єси.

Він помирає на чужині самотнім, усіма забутий і зганьблений - 30 листопада 1900 р.

Усього 46 років прожив письменник. Що криється за цими роками?

Вершина слави і безодня падіння....

Насолода життям і пекельні муки...

Загальне визнання і демонстративне забуття... Прекрасне і потворне...

Усе було в долі «Короля життя. Принца парадоксу» - Оскара Уайльда.

II. Мотивація навчальної діяльності

III. Оголошення теми і мети уроку

1. Слово вчителя. Сьогодні ми проведемо судове засідання, мета якого довести вину чи невинність Доріана Грея.

Щоб упевнитися, що людина завжди несе відповідальність за свої вчинки, навіть якщо вони продиктовані прагненням пізнати красу і насолодитися життям, ми простежимо за долею Доріана Грея. Дослідимо, як філософія життя впливає на духовний світ людини, що станеться з особистістю, коли настане перенасичення всім дозволеним і недозволеним.

Отже, тема сьогоднішнього уроку **«Вплив філософії насолоди і краси на духовний світ людини»**. Перш ніж перейти до судового засідання, нам необхідно з'ясувати значення понять, до яких ми постійно звертатимемось.

Етика (вчення про мораль; мораль).

Естетика (наука про красу).

Естетизм (назва літературно-мистецьких течій, в основі яких - ствердження, що мистецтво незалежне від дійсності. Воно має свої принципи, правила і лише воно здатне творити красу).

Гедонізм (напрямок, що стверджує насолоду як вищий сенс існування).

Інструкція:

❖ Розподіл ролі прокурора, адвоката, судді, Доріана Грея;(учні займають свої місця)

- ❖ Свідки отримують перелік запитань, на які вони мають відповісти, дотримуючись позиції звинувачення, або захисту.
- ❖ На засіданні мають бути незалежні спостерігачі, ними будуть наші гості, завдання яких, висвітлити проблеми, порушені в ході судового засідання на сайті нашого навчального закладу.

2.Рольова гра «Судове засідання»

Виступи учнів за вибраними ролями.

Суддя. Судове засідання оголошую відкритим!

Розглядається справа, молодого аристократа - Доріана Грея, який знехтувавши законами моралі скоїв ряд злочинів. Слово надається стороні звинувачення – прокурору.

Виступ прокурора.

Звинувачується Доріан Грей — аристократ, творчо обдарована людина, яка пізнала красу життя, бачила її, і ця ж краса стала її нав'язливою ідеєю і переросла у вседозволеність, що викликало порушення закону.

Доріан Грей злочинець, який заслуговує на суворе й безжальне покарання (слайд 1).

Життя нерідко ставить людину перед вибором: жити чесно, але бідно, чи в розкоші, безтурботно, розтринькуючи багатство. Саме другий шлях і обрав Доріан Грей. Легше жити заради свого задоволення, виправдовуючись важким дитинством, суворістю виховання, ніж протистояти випробуванням, бажанням не стримувати свої інстинкти. Але є певні норми, етичні закони, які покликані тримати людину в рамках людяності, жити за принципами моралі. Якби кожен з нас керувався лише своїми бажаннями, ми б перетворилися на диких звірів. Людина має усвідомлювати наслідки кожного вчинку і кожного слова.

Найбільший гріх Доріана Грея — його слабкість. Слабкість духу, слабкість душі перед словом, перед почуттям, перед насолодами. Ми бачимо, як

душа його легко піддається словам лорда Генрі про красу, про те, що він сама досконалість: (слайд 2)

«Адже перед вами чудова юність — це єдина річ у світі, що варто мати!.. Краса є прояв Генія — навіть вище за Генія. Краса — це одна з великих істин світу, як сонячне світло, як весняна пора. Краса є дивом із див».

А це породило гордість, пиху, призвело до обожнювання самого себе. Хіба на світі мало вродливих, незвичайних людей, але вони не вважають себе надлюдьми. Керуючись теорією краси, Доріан шукав її скрізь. Хіба це відповідає уявленню людини про прекрасне? Ні.

Грей перенаситився життєвими враженнями, для нього немає нічого недозволеного, недосяжного.

Він зваблює молодих дівчат, дехто навіть намагався покінчити життя самогубством. Але совість не прокинулася, навпаки, Доріан Грей прагнув нових перемін, нових вражень. Єдине, що могло його урятувати, — це любов. На перший погляд добре, що він захопився Сибіл, але, йдучи по життю, як колекціонер, безжальний збирач цінностей, Грей не міг закохатися в звичайну смертну дівчину, йому потрібна була яскрава, неординарна особистість. І він її знайшов, розбудив у ній жінку з палкими почуттями, а потім так само легко вбив її холодними словами: (слайд 3)

«Ви вбили моє кохання. Тепер ви просто байдужі мені. Я покохав вас, бо ви чудово грали, але тепер з цим покінчено. Ви порожні, бездарне створіння. Який божевільний я був, що покохав вас! Тепер ви для мене ніщо! Я не хочу вас більше бачити».

Доріан Грей порушив саму головну заповідь Закону Божого «не убий». І це так, адже можна людину вбити словом, своєю жорстокістю, що і трапилося із Сибіл Вейн..Невже це можна пробачити?

А Безіл, який намагався розбудити совість у Доріана Грея, чим він завинив перед цим страховиськом? Чому прості людяні слова про спокуту, очищення викликають таку лють у Доріана Грея? Бо це важка ноша — боротися зі своїм гріхом, спокусами. Цей красень убив Безіла, який змусив його

відчути докори совісті, прошу шановний суд звернути увагу на доказ: (слайд 4)

«Опинившись поряд Голуорда, він схопив ніж і повернувся. Голуорд ворухнувся, наче мав підвестися. Доріан миттю підскочив до нього, втопив ніж у випнуті артерії за вухом і, придавивши Безілові голову, став ще і ще штрикати її ножем».

Доріан Грей має відчутний вплив на людей, бо змусив бідного хіміка Кемпбела знищити труп. При цьому Грея не хвилювала доля хіміка. Він прагнув урятувати себе ціною життя іншого. Єдиний раз у житті він злякався, коли відчув, що його переслідують. І тільки випадок допоміг йому уникнути справедливого покарання.(слайд 5)

Таким, як Доріан Грей, немає місця в суспільстві. Ставши на шлях гедонізму, він забув про закони, забув про гуманне ставлення до людей. Це потвора, а не людина.

Враховуючи все вищесказане, прошу суд визнати Доріана Грея винним у скоєнні злочину і призначити покарання у вигляді довічного ув'язнення.

Суддя.

Слово надається захисту – адвокату Доріана Грея.

Виступ адвоката.

Кожен із нас має батьків. Вони віддають нам усю свою любов і ласку, ніжність і доброту. А давайте задумаємося, чи відчув герой, що таке батьківська любов, чи зростав у дружньому сімейному колі?

Доріан Грей ріс самотнім, замкненим, його виховував суворий і черствий дід. Зовсім юним, зустрівши лорда Генрі, не маючи достатнього життєвого досвіду, герой піддався його солодким і пишним словам про унікальність, вседозволеність своєї краси. Доріан все уважніше придивлявся до себе, порівнював з іншими і все більше приходив до висновку, що він — сама досконалість. Його захопило почуття нарцисизму (*самозакоханість, самопоклоніння*).

Доріана Грея можна виправдати, адже серед нас мало таких, хто прагне жити не за законами моралі, а за законами краси. Доріан скрізь шукає прекрасне, нехай то буде гарне жіноче обличчя або витвір справжнього мистецтва. Краса вічна, вона поза мораллю, її треба плекати, зберігати, тільки тоді краса врятує світ від бруду жорстокості й занепаду.

Біда Доріана Грея в тому, що він шукав її серед життєвого бруду. Теорія гедонізму, яку прищепив юнаку лорд Генрі, повністю отруїла молоде серце, юну душу. Хто ж міг протистояти теоріям? Тим паче, що лорд своїми проповідями про швидкоплинність життя, невідворотність старості підштовхував Доріана брати від життя все, що тільки можна, і не мучитися докорами совісті: (слайд 6)

«А коли ваша юність мине і краса разом з нею, ви раптом виявите, що для вас уже не лишилось перемог. Кожен місяць ви дедалі ближче до жахливого майбутнього. Ви будете неймовірно старіти!»

Ніхто не зупинив Грея, ніхто не подав руки допомоги. А навколо нього були люди!

Отже, вони байдужі до долі молодої людини, зайняті лише собою, егоїстичні. Виникає питання «То хіба лише Доріан Грей такий егоїст, гріхородник?»

Мого підзахисного звинувачують у вбивстві Безіла, ненавмисному вбивстві Сибіл. Хіба це так?

Художник запалив у юнакові любов до самого себе. А він мав передбачити, що юна душа, яка ніколи нічого не чула привітного, щирого, не готова прийняти кохання своєю красою. А коли цей художник просив відпущення гріхів, юнак подумав, що над ним глузують, і в істеричній, в стані афекту вбив.

Щодо Сибіл Вейн, то герой особисто її не труїв, а те, що дівчина не пережила першого любовного розчарування — не злочин.

Доріан дуже страждав. Про муки совісті свідчать хоча б його роздуми: (слайд 7)

«Так, життя моє було прекрасне, але так жити я більше не хочу. Я не хочу слухати цих божевільних гедоністичних теорій. Я хочу почати нове життя!»

Але було запізно. Тому я прошу суд виправдати Доріана Грея і дати йому можливість почати нове життя.

Бесіда дискусійного характеру

(запитання судді до свідків).

- Що відомо про походження Доріана Грея, родину, дитинство?

(Учень, який на стороні захисту зачитує цитати з твору)

- Чого прагнув Доріан?

(Бути завжди молодим і завжди прекрасним, навіть ладен за це віддати свою душу. Збулась заповітна мрія Доріана – старіти почав портрет, а він залишався молодим)

- Чим захоплювався Доріан Грей?

(Вишивкою і гобеленами, музичними інструментами, чудово грав на фортепіано, запахами, модою, містицизмом, католицизмом)

- Як автор роману випробовує героя коханням? Чи гідний Доріан кохання Сибіл Вейн, чи кохав він її?

Учень, на стороні звинувачення (Кохав Доріан Грей не Сибіл, а те море пристрастей і образів, які вона талановито втілювала на сцені, граючи то Джульєту, то Дездемону. На мою думку, Доріан не гідний кохання талановитої, сором'язливої Сибіл)

- Справжня таємниця життя — у пошуку краси. Де і в чому шукав красу Доріан Грей. І чи принесло це йому щастя?

(Доріан Грей шукав красу у жадобі насолод, прагненні задовольнити свої бажання будь-якою ціною, нехтуючи долями і навіть життями інших людей. Єдиним почуттям, яке керувало його вчинками все життя, був егоїзм. Саме тому, це не принесло йому щастя і повноти життя)

- Хто підштовхнув Доріана на ганебний шлях?

(Авторитетом для Доріана став не чесний, людяний, працьовитий Безіл, а лорд Генрі – людина, теорії якої Греї утілював у життя. Він прислухався до лорда Уоттона саме тому, що філософія останнього виправдовує його власні пристрасті, бажання й поведінку. Але знайти алібі – найлегший, але дуже небезпечний шлях. Саме тому, на мою думку, у вчинках Доріана винен не Уоттон, а сам головний герой)

Суддя.

Можливо ще є бажаючі висловити думку...

-Виступ учениці у підтримку Доріана Греї.

ЛИСТ НА ПІДТРИМКУ ДОРІАНА ГРЕЯ

*Один мудрець сказав:
«Життя — то книга чиста.
І як її, і хто писав,
Така вона і вийшла».
В одних людей то книга жахів
І страху, і гріхів,
її ховають, щоб ніхто не бачив,
У темних закутках своїх.
Хто прочитає книгу цю,
То вмиє зблідніє:
Розкриє таємницю ту,
Що книга приховати не зуміє.
Романи ж пишуть ті,
У кого помисли ясні,
У серці щирість, доброта
Й душа така проста.
Не відірватись від такої книги,
Читав би її щохвилини, щогодини,
Читав би, мріяв,
Добро в думки сіяв.
Гортаєм книгу Доріана:
Вона, немов сердечна рана,
Життя його — суцільне пекло,
Невже краса його померкла?
Зростав хлопчина без батьків,
Мав гроші, жив він, як хотів.
Самотній він на цілий світ,
Бо друзям не пошле привіт.*

Не знав Доріан материнської ласки,
Не читала мама йому казки,
Не казала: «На добраніч, любий сину,
Я добро і щедрість без утину сію».
А потрібна була ласка,
Як весняна ніжна казка.
Вона б душу зігрівала,
Серце хлопця звеселяла.
Мама вроду дарувала,
Та як жити, не підказала.
Люди злі красу взяли
І по світу повели,
Душу чисту розтоптали,
Сміття в голову напхали,
Закохався наш юнак
У красу свою. Ось так!
Що ж тепер робить герою,
Бо життя було лиш грою ?
Допомоги де ж просить,
Щоб гріхів більш не здійснить?
Поможіть йому, благаю,
Зцілить душу Грея маю,
І тоді вічну красу
Я в душі його спасу.

Запитання прокурора до Доріана Грея.

Суддя. *(Підсудний встати)*

Прокурор. Скажіть будь-ласка підсудний

- Як змінює людину усвідомлення власної досконалості, вроди?
- *(Досконалість - підносить над іншими людьми, врода - вселяє відчуття власної надзвичайності, особливості, вседозволеності.)*
- Поясніть, що найдужче Вас розлютило в поведінці Безіла, коли він побачив зміни в портреті. Чи думали Ви, що здатні на вбивство? Відповідь обґрунтуйте. *(Безіл побачив оголену, неприкрашену мою душу і розтривожив найпотемніші струни совісті, які давно заснули. У першу хвилину я не був готовий до вбивства, але художник сам зробив свій вибір — дізнався таємницю моєї молодості)*

- Як би склалася Ваша доля, коли б не було портрета?
- *(Коли б не було портрета, зовсім по-іншому склалася б моя доля. Гріхи відкладали б відбиток на моєму обличчі, і я цінував би свою красу. У подальшому я не вів би такого розпусного життя, можливо, навіть одружився б, але тільки на красуні)*

Суддя: підсудний, у Вас є право останнього слова.

Останнє слово Доріана Грея.

Вибір життєвого шляху – власна справа кожного. Я зробив свій вибір. Мені нічого додати.

Вирок суду.

Виступ судді.

Уважно вислухавши усі «за» і «проти», висловлені на адресу Доріана Грея, суд прийшов до висновку:

брак життєвого досвіду, слабкість духу, невміле протистояння спокусам, самозакоханість, важке дитинство не можуть бути виправданням злочину, а тим більше вбивству.

Отже, буде справедливо визнати Доріана Грея **винним** у смерті Безіла Голуорда!

Багатство матеріальне і багатство душі — різні поняття, і не треба забувати, що душа збагачується почуттям добра, краси, кохання, які несуть радість усім. Проте, красу потрібно вбачати у всьому, і сприймати її природно, а не як Доріан Грей — штучно.

Людина тлінна, смертна, а справи її — вічні. І саме своїми справами вона і залишається в пам'яті нащадків, і тому на думку спадають слова - *«Людино бійся душу ошукати, бо раз як схибиш, то уже навіки».*

На основі вищесказаного, від імені закону Дубенського професійного ліцею і від імені ліцеїстів групи 15 ухвалено вирок:

визнати Доріана Грея винним у скоєнні низки злочинів проти людей.

V. Підсумок уроку

1. Соціологічне опитування (прийом «Мікрофон»).

— Суд виніс постанову. Чи згодні Ви з вироком суду?

2. Заключне слово вчителя.

Минули століття, а проблеми, які порушив у романі О.Уайльд актуальні і сьогодні. Чи мало сучасних молодих людей, нехтуючи законами моралі, вдаються до красивого життя через наркотики, підлість, брехню, егоїзм, лицемірство. Але ми з вами – люди. І тим відрізняємось від інших живих істот на Землі, що наділені свідомістю, здатністю до мислення. І перш ніж зробити певний вчинок, повинні замислитись про наслідки. Пам'ятайте, ви живете серед людей і заради людей, а не люди заради Вас.

Не можна безкарно порушувати норми людського життя. Втрата моральних норм веде людину до загибелі.

Згадайте слова А.Чехова « В человеке все должно быть прекрасным и лицо, и одежда, и душа, и мысли». Впевнена, ви погодитесь зі мною, що головне в людині – не зовнішня краса, а внутрішня краса, краса душі, цілісна гармонія духовного і тілесного.

3.Вправа «Сенкан».

Сенкан (інша назва – синквейн), виник у США на початку ХХ століття. Американська поетеса Аделаїда Крепсі палка пошанувачка східної культури, першою створила сенкан.

Інструкція до вправи:

Сенкан – це вірш, що складається з 5-ти рядків.

1-й рядок має містити слово, яке позначає тему (це іменник).

2-й рядок – це опис теми, який складається з 2-х слів (два прикметники).

3-й рядок визначає дію, пов'язану з темою; він складається з трьох слів (дієслів)

4-й рядок є фразою, яка складається з 4-х слів і виражає ставлення до теми, почуття з приводу обговорюваного.

5-й останній рядок складається з одного слова; в ньому висловлюється сутність теми, ніби робиться підсумок.

Зразок.

Світова література

Велична, актуальна

Повчає, захоплює, дивує

Збагачує розум і серця людей

Мудрість

Завдання – побудувати сенкан та тему Доріан Грей.

Можливі варіанти:

Доріан Грей

Жорстокий, безсердечний

Глузує, вбиває, не кається

Насолода життям - кредо героя

Егоїст

Доріан Грей

Молодий, вродливий

Зраджує, розбещує, помирає

Вбивця власної совісті, душі

Боягуз

Оцінювання учнів.

VI. Домашнє завдання (диференційоване)

10—12 балів. Написати твір-мініатюру «Доріан Грей: злочинець чи жертва?»

7—9 балів. Виготовити пам'ятку «Якими принципами слід керуватися в житті».

4—6 балів. Побудувати сенкан на тему – Краса.